

July 1998

การวิเคราะห์คุณลักษณะไทย คุณค่า และกระบวนการ ถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ป้องกัน
ตัวแบบไทย : กระบี่กระบอง

สุจิตรา สุนทรทรัพย์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

สุนทรทรัพย์, สุจิตรา (1998) "การวิเคราะห์คุณลักษณะไทย คุณค่า และกระบวนการ ถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย : กระบี่
กระบอง," *Journal of Education Studies*: Vol. 27: Iss. 1, Article 10.

DOI: 10.58837/CHULA.EDUCU.27.1.10

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol27/iss1/10>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

การวิเคราะห์คุณลักษณะไทย คุณค่า และกระบวนการ ถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย : กระบี่กระบอง

สุจิตรา สุคนธทรัพย์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาคุณลักษณะไทย คุณค่า และกระบวนการถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย (๒) วิเคราะห์เชิงคุณภาพในด้านคุณลักษณะไทย คุณค่า และกระบวนการถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวกระบี่กระบอง (๓) นำเสนอกระบวนการถ่ายทอดคุณลักษณะไทย คุณค่า ในศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวกระบี่กระบอง โปรแกรมการวิจัยประกอบด้วย การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ การศึกษาภาคสนามด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม จำนวน ๖ สนาม และการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการของการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย มี ๓ ระยะ คือ ยุคการรบและการทหารแบบโบราณ ยุคเริ่มการรบและการทหารสมัยใหม่ และยุคการรบและการทหารสมัยใหม่ คุณลักษณะไทยที่ปรากฏประกอบด้วย องค์รวมของความกตัญญูกตเวที ความวิริยะ ความมีขันติ ความสามัคคี และพรหมวิหารสี่ คุณค่าประกอบด้วย คุณค่าในวิชาคือ ใช้ในการป้องกันตัว คุณค่าในผู้เรียนคือ รักชาติ ภูมิใจในความเป็นไทย สุขภาพกายแข็งแรง และคุณค่าในสังคมคือ การมีวินัย การเสียสละเพื่อส่วนรวม กระบวนการถ่ายทอดที่สำคัญประกอบด้วย การจัดประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียนโดยครูต้นแบบที่มีคุณภาพ สอนทั้งทักษะและการอบรมบ่มนิสัย สำหรับการศึกษาเชิงคุณภาพเฉพาะกระบี่กระบองพบว่า คุณลักษณะไทยที่ปรากฏมีลักษณะเช่นเดียวกับคุณลักษณะไทยในอดีต แต่มีลักษณะแยกส่วน คุณค่าที่พบประกอบด้วยคุณค่าในวิชา เป็นการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย คุณค่าในผู้เรียนคือ มีสติ ไหวพริบ สุขภาพกายแข็งแรง และคุณค่าในสังคมคือ การมีวินัย แต่คุณค่าดังกล่าวมีลักษณะไม่สมบูรณ์ กระบวนการถ่ายทอดประกอบด้วย การจัดประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน ครูต้นแบบมีความชำนาญในกระบี่กระบองพอสมควร สอนเน้นเฉพาะทักษะ ดังนั้นในอนาคต กระบวนการถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวกระบี่กระบองควรจัดประสบการณ์ตรงที่มีความหมายให้กับผู้เรียน โดยครูต้นแบบที่มีคุณภาพสอนทั้งทักษะและอบรมบ่มนิสัยยึดหลักไตรสิกขา คุณลักษณะไทยที่ปรากฏควรเป็นลักษณะองค์รวมเช่นในอดีตที่เรียกว่า “สุนทรีย-ธรรม” และจัดให้มีคุณค่าสมบูรณ์ทั้งคุณค่าในวิชาคือ ใช้ในการป้องกันตัว คุณค่าในผู้เรียนคือ รักความเป็นไทย รักชาติ สุขภาพแข็งแรง และคุณค่าในสังคมคือ การมีวินัย การเสียสละเพื่อส่วนรวม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตรบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๕๐ ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร. กรรณิการ์ สังกุล และ ผศ.ดร. สุวัฒนา สุวรรณเขตน์คณาจารย์ที่ปรึกษา

ความเป็นมาและความสำคัญของ ปัญหา

การพัฒนาประเทศในทศวรรษที่ผ่านมาเป็นการพัฒนาตามแนวกระแสหลักที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่องสังคมหลายประการ ผลกระทบประการหนึ่งที่เป็นปัญหาของทุกประเทศในโลกคือ ปัญหาความเสื่อมโทรมของภาวะจิตใจของคนในประเทศต่างๆ เนื่องจากการพัฒนาที่ผ่านมาได้เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลักจนละเลยการพัฒนา “คน” ในแง่ของความเป็นคนที่สมบูรณ์ (ธนาคารกสิกรไทย, ๒๕๓๘) ดังนั้นกระบวนการพัฒนาประเทศในทศวรรษหน้าจึงเปลี่ยนจากการพัฒนาที่ยึดเศรษฐกิจเป็นศูนย์กลางมาเป็นการพัฒนาที่ยึด “การเป็นคนที่สมบูรณ์” (พระเมธีธรรมภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตโต), ๒๕๓๙ : ๔) เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา อันจัดว่าเป็นการพัฒนาแนวมนุษยนิยม

การพัฒนาแนวมนุษยนิยมที่ให้ความสำคัญต่อมนุษย์นี้เอง ที่ทำให้มิติทางวัฒนธรรมเข้ามามีบทบาทและเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ เพราะมิติทางวัฒนธรรมจะให้ความสำคัญต่อจิตใจและคุณค่าของมนุษย์ในสังคม เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นเครื่องกลมเกลียวจิตใจ เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้และศิลปวิทยาการด้านต่างๆ ประเวศ วัสสิกล่าวไว้ว่า (๒๕๓๗ : ๕) วัฒนธรรมเป็นปัญหาที่ผูกติดกับดินแดนต่างๆจึงอาจเรียกได้ว่าวัฒนธรรมคือภูมิปัญญาของสังคมนั้น ๆ วัฒนธรรมไทยย่อมแสดงพลังของความเป็นชาติไทยให้ปรากฏ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (๒๕๓๙ ข : ๕๓) กล่าวว่า “การพัฒนาที่ละเลยทางวัฒนธรรมทำให้มีการเติบโตทางวัตถุไม่มีการพัฒนาทางด้านจิตใจ

เป็นการทำลายคุณค่าของมนุษย์ ศิลธรรมและจริยธรรมถูกละเลย” นอกจากคนในสังคมไทยในอนาคตจะต้องได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจแล้วสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือการปลูกฝังให้มีความภูมิใจ และความสำนึกในความเป็นไทย (กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๔๐ : ๔๐) ซึ่งการสร้างความสำนึกของความเป็นไทยนี้จะสามารถทำได้อย่างดีโดยอาศัยสื่อทางวัฒนธรรมไทย

วัฒนธรรมไทยมีหลายสาขาด้วยกัน วัฒนธรรมในสาขาหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคนทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจเป็นอย่างมาก คือ วัฒนธรรมสาขากีฬาและนันทนาการ ดังที่ กอง วิสสุทธารมณ (๒๕๒๑ : ๓๙) กล่าวไว้ว่า “กีฬาหรือการออกกำลังกาย มีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์เป็นอย่างมาก มุ่งสร้างเสริมคุณภาพของพลเมือง ดังที่ปรากฏในบทเพลงกราวกีฬาว่า “... กีฬาเป็นยาวิเศษ แก้กองกิเลส ทำคนให้เป็นคน... ร่างกายกำยำล่ำเลิศ กล้ามเนื้อก่อเกิดทุกแห่งหน แข็งแรงทรหดอดทน ว่องไวไม่ย่อระย่อใคร...” กีฬาจึงเป็นเครื่องมือทางการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะการศึกษาในระบบโรงเรียน กีฬาที่เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย เช่น มวยไทย กระบี่ กระบอง ตะกร้อ กีฬาดังกล่าวเป็นกีฬาที่จัดเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรพลศึกษาในสถาบันการศึกษาในระดับต่าง ๆ มาเป็นเวลานาน ปัจจุบันวิชาที่จัดเป็นวิชาบังคับและกำหนดให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาทุกคนต้องเรียน คือ ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวกระบี่กระบอง (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๙)

ในฐานะนักพัฒนศึกษา ผู้วิจัยมีความเห็นว่าศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทยที่ได้รับการบรรจุอยู่ในหลักสูตรของวิชาพลศึกษานี้ เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยที่สามารถใช้เป็นสื่อหรือเครื่องมือทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมทั้งมีความสำนึกในความเป็นไทยได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการศึกษาให้เข้าใจถึงคุณค่าสาระ และองค์ความรู้ที่ถูกต้องของศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย จะสามารถทำให้นักศึกษานำศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทยที่เป็นส่วนหนึ่งของฐานทางวัฒนธรรมไทยมาใช้ในการพัฒนาคนไทยให้เป็นคนไทยที่สมบูรณ์ได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย (๑) เพื่อศึกษาคุณลักษณะไทย คุณค่า และกระบวนการถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย (๒) เพื่อวิเคราะห์เชิงคุณภาพในด้านคุณลักษณะไทย คุณค่า และกระบวนการถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวกระบี่กระบอง (๓) เพื่อนำเสนอกระบวนการถ่ายทอด คุณลักษณะไทย คุณค่า ในศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวกระบี่กระบอง

การดำเนินการวิจัยเป็นลักษณะของโปรแกรมการวิจัย ประกอบด้วย (๑) การศึกษาประวัติศาสตร์ในเรื่องของวิวัฒนาการศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย คุณลักษณะไทย คุณค่า และกระบวนการถ่ายทอด โดยศึกษาข้อมูลประวัติศาสตร์จากข้อมูลชั้นต้น ชั้นรอง และวิธีการ मुखปุระ (๒) ศึกษาสภาพของศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย กระบี่กระบองในปัจจุบัน เป็นการศึกษาภาคสนาม จำนวน ๖ สนาม โดยการสังเกตการสอน การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สอน ผู้เรียน และการสนทนากลุ่มผู้เรียน (๓) นำเสนอ

กระบวนการถ่ายทอด คุณลักษณะไทย คุณค่า ในศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทยกระบี่กระบอง โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัย

๑) คุณลักษณะไทย คุณค่า และกระบวนการถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทยในอดีต พัฒนาการของศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทยในอดีต สามารถแบ่งได้เป็น ๓ ระยะเวลาคือ

ระยะที่ ๑ สมัยสุโขทัย-สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๔) เป็นระยะของการทหารและการรบแบบโบราณ ในระยะที่ ๑ นี้ ประเทศไทยทำสงครามกับเพื่อนบ้านใกล้เคียง เพื่อปกป้องดินแดนและเพื่อขยายดินแดนให้แก่ชนชาติไทยตลอดเวลา ดังนั้นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวจึงเป็นวิถีชีวิตของคนไทย กล่าวคือ ชายไทยทุกคนทั้งพระมหากษัตริย์และประชาชนจะต้องเรียนรู้ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวเพื่อเป็นนักรบ และในยามว่างจากศึกสงครามศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวของไทยได้ใช้เป็นศิลปะเพื่อการบูชาเทพเจ้าและเป็นศิลปะการแสดงเพื่อความสนุกสนาน นอกจากนี้แบบแผนของศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวได้มีพัฒนาการที่ผูกพันกับความเชื่อทางศาสนาทั้งด้านดนตรี แบบแผนการแสดง (การต่อสู้) และแบบแผนการเรียนเป็นอย่างมาก

ระยะที่ ๒ สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว - สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นระยะของการเริ่มการทหารและการรบสมัยใหม่ ระยะที่ ๒ นี้ ประเทศไทยยังคงมีสงครามบ้างประปราย แต่เป็นสงครามตามแนวชายแดนที่ห่างจากเมืองหลวง

ประชาชนจึงไม่มีความจำเป็นต้องเป็นทหารเพื่อปกป้องประเทศดังเช่นในระยาะที่ ๑ แต่วิชาการต่อสู้ยังเป็นวิชาสำคัญของพระมหากษัตริย์ต้องทรงศึกษาตามพระราชประเพณี เพื่อแสดงความ เป็นนักรบที่เป็นผู้นำประเทศ สำหรับประชาชน เรียนศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวเพื่อเป็นความรู้ ประดับตัว เรียนเพราะใจรักการต่อสู้ และเรียน เพื่อรักษาศิลปะการต่อสู้ประจำชาติ ดังนั้นจะเห็น ว่ามีการนำวิชาศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวจัดเป็น ส่วนหนึ่งของหลักสูตรพลศึกษา สำหรับโรงเรียน นายร้อยทหารบก โรงเรียนฝึกหัดครู และ โรงเรียนสามัญ ในสภาพสังคมทั่วไปศิลปะการ ต่อสู้ป้องกันตัว โดยเฉพาะมวยไทยจะได้รับความ นิยมในเชิงของการละเล่นเพื่อความสนุกสนาน ของประชาชนมากกว่ากระบี่กระบอง ในด้าน แบบแผนศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวในระยาะที่ ๒ นี้ ความผูกพันกับความเชื่อทางศาสนาน้อยลง แต่ ผู้เล่นยังคงรักษาแบบแผนของดนตรี แบบแผน การแสดง (การต่อสู้) และแบบแผนการเรียน ตามระยาะที่ ๑

ระยาะที่ ๓ สมัยพระบาทสมเด็จพระ-ปกเกล้าเจ้าอยู่หัว-พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (พ.ศ.๒๕๓๓) เป็นระยาะของ การทหารและการรบสมัยใหม่ บ้านเมืองพัฒนา เข้าสู่ภาวะความทันสมัยตามแบบตะวันตก การ สงครามระหว่างประเทศลดลง การฝึกทหารและ อาวุธเป็นแบบตะวันตก ดังนั้นในระยาะที่ ๓ พระ-มหากษัตริย์จึงไม่มีพระราชประเพณีในการศึกษา ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวอีกต่อไป สำหรับ ประชาชนศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวซึ่งเคยเป็น ส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตคนไทยที่มีความสำคัญมี แบบแผนและรูปแบบการเรียนการสอนที่ผูกพัน

กับความเชื่อทางศาสนา ผูกพันกับวิถีชีวิตทาง สังคมของคนไทยได้เปลี่ยนไปเป็นศิลปะการ แสดงการต่อสู้ที่พยายามรักษาไว้ซึ่งศิลปะการ ต่อสู้ของคนไทยในอดีตในฐานะมรดกของชาติ เพื่อการประกอบอาชีพ และเพื่อความบันเทิงเป็น สำคัญ โดยพยายามรักษาแบบแผนของศิลปะ การต่อสู้ป้องกันตัวตามแบบแผนเดิมไว้เท่าที่จะ สามารถกระทำได้

คุณลักษณะไทยในศิลปะการต่อสู้ป้องกัน ตัวแบบไทยจากการศึกษาประวัติศาสตร์ มี ลักษณะเป็นองค์รวมของคุณลักษณะ ๒ ด้าน คือ **ด้านคุณสมบัติส่วนตัว** ประกอบด้วย *ความ กตัญญูกตเวที* ที่พบได้ในแบบแผนการเรียน เช่น การยกครู การไหว้ครู แบบแผนการแสดง เช่น การถวายบังคม การรำไหว้ครู เป็นต้น *ความวิริยะ* หมายถึง ความบากบั่นพากเพียร และ *ความ กล้าหาญ* ที่พบได้จากแบบแผนการเรียน *ความมี ชั้นดี* หมายถึง ความอดทน และเข้มแข็ง ไม่ย่อท้อ ต่ออุปสรรคทั้งปวง **ด้านการดำเนินชีวิต** ประกอบด้วย *ความสามัคคี* และ *ความมีพรหมวิหารสี่*

คุณค่าในศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย ประกอบด้วย *คุณค่าในด้ววิชา* คือ ใช้ในการต่อสู้ *คุณค่าในตัวผู้เรียน* คือ ทำให้เกิดความภูมิใจใน ความเป็นไทย รักชาติ มีสติ มีไหวพริบ มี สมรรถภาพทางจิตดี และมีสมรรถภาพทางกายดี *คุณค่าในสังคม* คือ เป็นสมบัติของชาติ ทำให้เกิด ความมีวินัยในสังคม และการเห็นแก่ประโยชน์ ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน นอกจากนี้ ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทยยังมีคุณค่า ในเชิงคุณวิทยา ได้แก่ คุณค่าทางจริยะ หรือการ ปฏิบัติตนในสังคม และคุณค่าทางสุนทรียะ ได้แก่ ความงามในส่วนของการอาวุธ ท่วงท่าการแสดง

และความสอดคล้องของจังหวะดนตรีประกอบการเคลื่อนไหวครบถ้วน

กระบวนการถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทยที่สำคัญคือ การมีครูเป็นสื่อต้นแบบที่มีคุณภาพ มีวิธีการถ่ายทอดโดยการจัดประสบการณ์ตรงที่มีความหมายให้กับผู้เรียน ครูสอนทั้งทักษะและอบรมปมนิสัย

๒) คุณลักษณะไทย คุณค่า และกระบวนการถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวกระบี่กระบอง

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเฉพาะการต่อสู้ป้องกันตัวกระบี่กระบองในปัจจุบัน พบว่าศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวกระบี่กระบองไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยเช่นในสมัยโบราณ การที่มีการเรียนการสอนกระบี่กระบองในปัจจุบัน เป็นเพียงความพยายามในการดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมไทยด้านศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว โดยผ่านจุดประสงค์ต่างๆ คือ เพื่อความบันเทิง เพื่อการแสดง เพื่อเป็นครู และเพื่อเป็นกิจกรรมการออกกำลังกาย แบบแผนของการเรียน แบบแผนการแสดง การต่อสู้ ได้มีการปรับเปลี่ยนไปจากเดิม เช่น แบบแผนของการใช้ดนตรีประกอบการแสดง ได้เปลี่ยนจากการบรรเลงดนตรีตามอาวูตเป็นการใช้เพลงของมวยหรือจังหวะกลอง รวมทั้งแบบแผนการเรียนที่ลดขั้นตอนของทักษะต่างๆ ลง เรียนเพียงบางส่วนเป็นต้น

คุณลักษณะไทยในศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย ในด้านคุณสมบัตส่วนตัวและแนวการดำเนินชีวิต มีรายละเอียดเช่นเดียวกับสมัยโบราณ คือ มีความกตัญญูกตเวที ความวิริยะ (บากบั่น

กล้าหาญ) ความมีขันติ (อดทน เข้มแข็ง) ความสามัคคี และพรหมวิหารสี่ แต่คุณลักษณะดังกล่าวมีลักษณะแยกส่วนเป็นเรื่อง ๆ กล่าวคือ บางสนามปรากฏเฉพาะกตัญญูกตเวที บางสนามปรากฏเฉพาะพรหมวิหารสี่ เป็นต้น ไม่มีลักษณะเป็นภาพรวมเหมือนในสมัยอดีต

คุณค่าในศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวกระบี่กระบอง คุณค่าที่ผู้เรียนรับรู้ในปัจจุบัน พบว่าคุณค่าในวิชาคือ การแสดงการต่อสู้ป้องกันตัว คุณค่าในผู้เรียนคือ การมีสติไหวพริบ มีสมรรถภาพทางจิต และสมรรถภาพทางกาย คุณค่าในสังคมคือ การเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติที่ควรรักษาไว้สำหรับคุณค่าในเชิงคุณวิद्याทางด้านจริยะและสุนทรียะมีปรากฏให้เห็นได้บ้าง แต่ไม่มากเท่ากับในอดีต

กระบวนการถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวกระบี่กระบองพบว่า การถ่ายทอดมีครูเป็นสื่อต้นแบบที่มีคุณภาพพอสมควร สอนโดยการจัดประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน แต่การสอนส่วนใหญ่จะเน้นการสอนทักษะเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง และสอนโดยไม่มี การอบรมปมนิสัย

๓) การนำเสนอกระบวนการถ่ายทอดคุณลักษณะไทย คุณค่าในศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวกระบี่กระบองในอนาคต

จากการศึกษาพบว่า ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวกระบี่กระบองในอนาคตควรจะได้รับ การดำเนินการให้เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน คุณลักษณะไทยที่ควรดำรงรักษาไว้ควรมีทั้งคุณสมบัตส่วนตัวและแนวการดำเนินชีวิต ครบทั้งเรื่องของความกตัญญูกตเวที ความวิริยะ ความมีขันติ ความ

สามัคคี และการมีพรหมวิหารสี่ ซึ่งผู้วิจัยขอรวมเรียกว่า “สุนทรียธรรม”

สุนทรียธรรม ในที่นี้จะหมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกอย่างงดงามและสร้างสรรค์ บนหลักธรรม หรือหลักของความถูกต้องเช่น หลักธรรมะข้อที่กล่าวถึงการมีความกตัญญูกตเวที ทำให้เกิดการแสดงออกของการอ่อนน้อมถ่อมตน การแสดงความเคารพต่อผู้อื่นอาวุโส หลักธรรมะข้อความมีขันติ อันเป็นหลักธรรมที่ประกอบด้วย ความเข้มแข็ง บุคคลที่มีความเข้มแข็งอย่างมี สุนทรียธรรมจะต้องมีการแสดงออกโดยไม่แข็งกระด้าง เป็นต้น “สุนทรียธรรม” นี้ เป็นการแสดงคุณลักษณะไทยของคนไทยตามแนวทางของวิถีชีวิตไทยที่มีมานาน และทำให้คนไทยสามารถฝ่าฟันปัญหาอุปสรรคนานัปการมาได้จนปัจจุบัน “สุนทรียธรรม” เหล่านี้มีครบถ้วนในศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวกระบี่กระบอง ซึ่งควรจะสร้างและพัฒนาให้เกิดขึ้นกับคนไทยในอนาคต

คุณค่าของศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวในอนาคต ควรดำรงรักษาไว้ซึ่งคุณค่าที่แท้จริงของวิชา ได้แก่ การใช้ในการป้องกันตัว เพื่อให้เกิดความหมายและได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตคนไทยในอนาคต คุณค่าในผู้เรียน ควรประกอบด้วย ความรักและภูมิใจในความเป็นไทย การมีสติ ไหวพริบ มีสมรรถภาพทางจิตและสมรรถภาพทางกาย คุณค่าทางสังคม ควรประกอบด้วย การเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติและสร้างความมีวินัย การเสียสละเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือเกื้อกูลและความมีน้ำใจต่อกัน คุณค่าทางคุณวิद्याควรรักษาไว้ให้ครบถ้วนทั้งคุณค่า

ทางด้านจริยะ และคุณค่าทางสุนทรียะ อันเป็นคุณค่าที่สำคัญของศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวกระบี่กระบองของคนไทย

กระบวนการถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวกระบี่กระบองในอนาคต ควรมีจุดมุ่งหมาย ๒ ประการ คือ กระบี่กระบองเป็นจุดหมายปลายทาง (ends) เพื่อวิชากระบี่กระบองเอง และกระบี่กระบองเพื่อมรรควิธี (means) ในการพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ โดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน ครุต้นแบบควรมีคุณภาพที่สามารถจัดประสบการณ์ที่มีความหมายให้กับผู้เรียน ครูควรสอนทั้งทักษะและการอบรม บ่มนิสัยผู้เรียน

ในขณะที่ประเทศไทยกำลังต้องการพัฒนาคนไทยให้มีความสำนึกในความเป็นไทย ภูมิใจในชาติในแผ่นดินเกิด มีหลักธรรมในการดำเนินชีวิต มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตดี เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต นั้น “ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวกระบี่กระบอง” เป็นทางเลือกหนึ่งที่เป็นสื่อทางการศึกษาที่รวมความเป็น “ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์” เข้าไว้ด้วยกัน และเป็นสื่อทางการศึกษาที่เป็นทั้ง “ศิลปะ กีฬา และการป้องกันตัว” ที่สามารถพัฒนาคนไทยตามวิถีไทยเพื่อให้คนเหล่านั้นเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ในอนาคต อาจกล่าวได้ว่า “ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวกระบี่กระบอง” เป็นภูมิปัญญาไทยที่ล้ำค่า ที่สามารถใช้ในการพัฒนาคน พัฒนาสังคมตามวิถีไทยในอนาคต ได้เป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

กฤษณ์ วัชรปราการ. ศิลปะมวยไทย. พระนคร
: เดอะริง, ๒๕๐๗.

กสิกรไทย, ธนาคาร. เอกสารประกอบการสัมมนา
การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์, ๒๕๓๘.
(เอกสารอัดสำเนา)

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน.
ศิลปะมวยไทย. กรุงเทพฯ: ศรุสภา, ๒๕๔๐.

ศีกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. เอกลักษณะของชาติ.
รายงานการสัมมนาเรื่องเอกลักษณ์
ของชาติกับการพัฒนาชาติไทย.
กรุงเทพฯ: วิกตอรี เพาเวอร์พอยท์, ๒๕๒๘.

ชัชชัย โกมารทัต และฟอง เกิดแก้ว. วิวัฒนาการ
กีฬาไทย : มวยไทย กระบี่กระบอง ตะกร้อ.
เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง
“วิวัฒนาการของศิลปะและวัฒนธรรม
แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ในรอบ ๒๐๐ ปี”.
๒๕๑๖ ณ ห้องประชุมสารนิเทศ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. (เอกสารอัดสำเนา)

นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา. กระบี่กระบอง.
กรุงเทพฯ : ศรุสภา, ๒๕๑๓.

ประมวล บัวทอง. พัฒนาการของกระบี่กระบอง.
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ., ๒๕๓๗.

ประเวศ วะสี. สืบสานวัฒนธรรมไทยบนฐาน
การศึกษาที่แท้. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก,
๒๕๓๗.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). การพัฒนาที่ยั่งยืน.
กรุงเทพฯ : สหธรรมิก, ๒๕๓๙. ก.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). การศึกษาเพื่อ
อารยธรรมที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก,
๒๕๓๙ . ข.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). วัฒนธรรมไทย
สู่ยุคเป็นผู้นำและเป็นผู้ให้. กรุงเทพฯ :
สหธรรมิก, ๒๕๓๗.

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตโต).
พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์.
กรุงเทพฯ : สหธรรมิก, ๒๕๓๙.

มณูญ ไตรรัตน์. เอกสารประกอบการบรรยาย
ความเป็นมาและวิวัฒนาการวิชากระบี่
กระบองจากอดีตสู่ปัจจุบัน. ๒๕๓๗.
(เอกสารอัดสำเนา)

ศึกษาธิการ, กระทรวง. วัจนจันทร์เกษมยุคปฏิรูป
การศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ศรุสภา,
๒๕๔๐.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรมัธยมศึกษา
ตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับ
ปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓). กรุงเทพมหานคร :
ศรุสภา, ๒๕๓๕.

ผู้เขียน

อาจารย์สุจิตรา สุนทรทรัพย์ อาจารย์ประจำภาควิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย